

Kommunstyrelsen

Sammanträdesdatum
2013-03-26LÄNSSTYRELSEN
DALARNAS LÄN

Dnr 2013/116

Ank 2013 -04- 2 3

Dnr 511-9734-2012

§ 64 Bildande av naturreservat Sjöberget i Borlänge kommun**Beslut**

Med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808) förklarar Borlänge Kommun det område som framgår av bifogad beslutscharta, bilaga 2, som naturreservat. Reservatets slutliga gränser utmärks i fält.

Reservatets namn skall vara **Sjöberget**.

För att tillgodose syftet med naturreservatet beslutar Borlänge Kommun med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 3 § förordningen om områdesskydd (1998:1252) att nedan angivna föreskrifter samt vård- och förvaltningsuppgifter ska gälla för naturreservatet.

Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken gäller omedelbart, även om de överklagas.

Borlänge kommun fastställer, med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., de mål och riktlinjer för områdets långsiktiga vård som framgår av den till beslutet hörande skötselplanen. Förvaltare av reservatet ska vara Borlänge Kommun.

Sammanfattning

Uppgifter om reservatet

Namn	Sjöberget
Län, kommun	Dalarnas län, Borlänge kommun
Fastigheter	Kvarnsveden 3:228, del av Kvarnsveden 3:149 samt del av Kvarnsveden 3:4
Lägesbeskrivning	Cirka 4 km norr om Borlänge centrum. Avgränsas i söder av stadsdelen Kvarnsveden och i nordväst av Bysjön
Areal	62 ha
Fastighetsägare	Borlänge kommun
Naturvårdsförvaltare	Borlänge Kommun
NVR-id	2030969

Beskrivning av området

Sjöberget ligger cirka 4 km norr om Borlänge centrum och avgränsas i söder av stadsdelen Kvarnsveden och i nordväst av Bysjön. Områdets tätortsnära läge gör att det nyttjas mycket av allmänheten för promenader och rekreation och av skolor i deras utbildning.

Sjöberget reser sig som en markant bergsknalle i norra utkanten av stadsdelen Kvarnsveden. Högst uppe på berget finns ett vattentorn men tornet och markområdet närmast det ingår inte i reservatet. Berget är skogsklätt och domineras av granskog som i vissa delar är omkring 150 år gammal. På toppen av berget finns hällar i dagen och skogen domineras här av tall.

Områdets läge nära Kvarnsveden och Övermora by gör att det genom tiden har påverkats av människor på olika sätt. Sjöberget förefaller aldrig ha varit kalavverkat men skogen bär spår från genomhuggningar, vedhuggningar och plockning av vindfällan. På senare tid har två mindre skiften avverkats helt. Runt sekelskiftet var hela området inhägnat och användes för bete. Då hade skogen en mer öppen karaktär men har sedan omkring 1912 fått växa igen. I delar av området är spåren rikliga från brytning av sten till grunder för byggnader.

Det ur biologisk synvinkel viktigaste partierna är den gamla granskogen som finns i södra och norra delarna och som idag håller nyckelbiotopskvaliteter. Mängden död ved i form av lågor, högstubbar och stående döda träd ökar ständigt. Flera rödlistade arter som är knutna till död ved har påträffats. Gränsticka, rynkskinn, ullticka och doftskinn är klassade som *Nära hotad (NT)* i rödlistan och är alla beroende av lågor av framförallt gran. Andra arter som finns och ofta knyts till äldre barrskogar är ögonpyrola och violettgrå tagellav (NT).

Sammantaget har området höga sociala, biologiska och pedagogiska värden. Det finns goda möjligheter att bevara och utveckla områdets upplevelsevärde för besökare. Med en anpassad skötsel kan värdet för rekreation och friluftsliv utvecklas i samklang med naturvärdena samtidigt som den biologiska mångfalden stärks.

Genom skogens karaktär av orördhet och att den under lång tid har fått utvecklas fritt ger miljön en bra bild över hur en naturlig skog kan se ut. Detta är av stort pedagogiskt värde med tanke på hur lite skog som idag finns som inte är påverkat av ett rationellt skogsbruk.

Syften

Syftet med naturreservatet är att :

- Bevara ett tätortsnära naturområde med höga biologiska värden
- På lång sikt bevara och öka områdets naturvärden och den biologiska mångfalden genom att skydda och utveckla naturen i området enligt skötselplanen

- Ovanstående syften överensstämmer med Miljöbalken 7 kap 4§

Syftet uppnås genom:

- föreskrifter som undantar området från skogsbruk, exploatering och annan verksamhet som inverkar negativt på områdets natur- och upplevelsevärden.
- skötsel enligt skötselplanen som syftar till att bevara och utveckla områdets naturvärden samt att tillgängliggöra det genom markerade stigar och information.

För att kontrollera att syftena uppnås ska uppföljning göras av skötselplanens kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus.

Skäl för beslutet

- Området är av intresse för naturvård och friluftsliv enligt 3 kapitlet 6 § första stycket miljöbalken.
- Området har genom sitt tätortsnära läge en stor betydelse för rekreation, friluftsliv och pedagogisk verksamhet.
- Området har en variation av biotoper och har uppnått en ålder som skapar goda förutsättningar för en hög biologisk mångfald.
- De miljö kvalitetsmål som berör aktuellt område är, levande skogar, god bebyggd miljö samt ett rikt djur- och växtliv
- Om ovanstående skäl i vissa lägen står i motsats till varandra skall den biologiska mångfalden prioriteras.

Avvägning mellan allmänna och särskilda intressen

Området är av stort allmänt intresse genom sitt tätortsnära läge och den variationsrika naturen. Det tätortsnära läget gör området tillgängligt för det rörliga friluftslivet och skolor för sin pedagogiska verksamhet.

Miljövariationen och skogens ålder skapar förutsättningar för en hög biologisk mångfald. Områdets värden och naturreservatets syften är sådana att de kräver ett långsiktigt skydd för att bevaras och utvecklas.

Föreskrifterna är anpassade till naturreservatets syften och värden. De är främst avsedda att begränsa skador på mark samt växt- och djurliv. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap 25 § miljöbalken finner Borlänge kommun att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoseas.

Reservattföreskrifter

Föreskrifterna gäller utöver annan lagstiftning.

Föreskrifter enligt 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden

1 § Inom naturreservatet är det förbjudet att:

1. avstycka fastighet eller tomt
2. gräva, schakta, anordna upplag eller på annat sätt skada/påverka mark och vatten
3. uppföra helt ny byggnad eller anläggning på mark eller i vatten som inte är avsedd för friluftslivets behov
4. uppföra mast eller antenn
5. sprida gödsel, aska eller bekämpningsmedel
6. bedriva skogsbruk eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar
7. dra fram mark- eller luftledning

Punkten 1:5 och 1:6 innebär att bestämmelserna i 29 § skogsvårdslagen samt skogsstyrelsens föreskrifter om bekämpning av skadeinsekter och tillvaratagande av skadad skog ej ska gälla inom naturreservatet. Uppkommer insektsskador på skog i anslutning till naturreservatet som följd av att åtgärder för insekts-bekämpning inte vidtagits inom reservatet ska frågan om ersättning bedömas enligt skadeståndsrättsliga regler.

Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om förpliktelser för fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla visst intrång

2 § Ägare och innehavare av särskild rätt skall tåla att följande anordningar utförs och att följande åtgärder vidtas:

1. utmärkning enligt gällande riktlinjer för utmärkning av reservatet, underhåll av vandringsstigar och uppsättning av informationstavlor eller andra anordningar för friluftslivet
2. utförande av åtgärder enligt fastställd skötselplan
3. undersökningar av markslag, landskapselement, växt och djursamhällen samt arter

Ordningsföreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken om allmänhetens rätt att färdas och vistas inom reservatet samt om ordningen i övrigt inom reservatet

3 § Det förbjudet inom naturreservatet att:

1. göra åverkan på mark eller geologiska naturföremål
2. skada växande, döda, stående eller liggande träd och buskar

Kommunstyrelsen

Sammanträdesdatum
2013-03-26

3. insamla växter och ryggradslösa djur i annat syfte än utbildning eller forskning.
4. framföra motordrivet fordon eller att cykla, förutom på vägen till vattentornet.
5. rida
6. elda på annan än anvisad plats

Föreskrifterna under 1-3 §§ utgör inget hinder för de åtgärder som behövs vid skötsel och förvaltning av reservatet samt för att tillgodose ändamålet med reservatet eller att.

Motiv och förtydliganden till föreskrifter

Den gamla skogen på Sjöberget skall i princip få utvecklas fritt. Skötselplanen medger dock en viss inriktning på lövskogsskötsel på några skiften med yngre skog och lövskogsdominans. Andra fysiska ingrepp såsom schaktning, uppförande av byggnader, master och ledningar skall inte medges. Skogsbruksåtgärder med spridning av olika kemiska hjälpmedel ska inte användas inom reservatet. Bekämpning av sk skadeinsekter ska heller inte utföras. Dessa åtgärder bedöms missgynna den tilltänkta utvecklingen av områdets ekosystem. Eldning kan innebära okontrollerad brandspridning och får inte ske utanför anvisad plats. Inom reservatet är det tillåtet att plocka ej fridlysta blommor, matsvampar och bär. Förbudet mot ridning, cykling och körning med terrängfordon motiveras av risken för markskador i ett känsligt område.

Skötsel och förvaltning

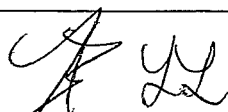
Med stöd av 3 § förordning om områdesskydd enligt miljöbalken fastställer Borlänge Kommun skötselplanen för reservatets långsiktiga skötsel. Naturvårdsförvaltare ska vara Borlänge Kommun i Dalarnas län.

Ärendets handläggning

Borlänge kommun uppmärksammade Sjöbergets skogliga naturvärden 1990 då kommunen lät göra en inventering av värdefulla skogsområden. En beskrivning av Sjöbergets värden finns i rapporten "Inventering av skyddsvärda skogsområden i Borlänge kommun" som Rolf Lundqvist skrev på uppdrag av miljöskyddskontoret. I rapporten var Sjöberget ett av de områden som klassades högst.

I början av 90-talet fanns det planer på avverkningar i området. Efter ett omfattande engagemang av Sjöbergsgruppen som var en sammanslutning av skola, barnomsorg och föreningsliv i Kvarnsveden kom det till stånd en markbytesaffär mellan Borlänge kommun och markägaren Stora Skog. Stora delar av berget blev på så sätt räddat från avverkningar.

Även om Stora Skog var den dominerande markägaren fanns det flera mindre privatägda skiften på berget. Borlänge kommun arbetade under lång tid med att försöka överens med markägarna om ett markförvärv. Det har dröjt ända fram till dags dato innan övriga markfrågor kunnat lösas. När

Kommunstyrelsen

Sammanträdesdatum
2013-03-26

flertalet markfrågor var lösta kunde kommunen lägga fram förslaget till reservatsbildning, vilket var syftet när markförvärven påbörjades. Under ärendets handläggning har kontakter skett med handläggare på länsstyrelsen och naturvårdsverket. Markförvärven har till 50% bekostats av staten. Länsstyrelsen har varit behjälplig i detta arbete liksom i detaljutformningen av beslutshandlingarna.

Övrigt

Detta beslut har fattats av Kommunstyrelsen i Borlänge Kommun § 70, 2013-03-26.

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling och i Dala-Demokraten och Borlänge-Tidning i enlighet med 27 § förordningen om områdesskydd m.m. enligt miljöbalken.

Detta beslut kan överklagas till Länsstyrelsen i Dalarnas län genom skrivelse till Borlänge Kommun, enligt anvisningar i bilaga 4.

Borlänge kommun kan med stöd av 7 kap 7 § medge dispens från föreskrifterna för naturreservatet om det finns särskilda skäl.

Kommunstyrelsens beslut är enligt näringslivs- och planutskottets förslag.

Beslutsunderlag

- Protokoll näringslivs- och planutskottet, 2013-02-18, § 11
- Beslutsunderlag, Bildande av naturreservat sjöberget i Borlänge kommun,
- Bil 1 Översiktskarta
- Bil 2 Beslutskarta
- Bil 3 Skötselplan
- Bil 4 Anvisningar för att överklaga beslutet

Förslag till beslut vid sammanträdet

Marie Edenhager (SD) yrkar bifall till förslaget.

Skickas till plan- och markkontoret

